

การใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย ในเขตกรุงเทพมหานคร

THE USE OF ENGLISH IN THE CAREERS OF THAI GRADUATES IN BANGKOK

เยาวลักษณ์ ยิ้มอ่อน¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการใช้ภาษาอังกฤษ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษ และแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบัณฑิตไทยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 450 คน โดยใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไค-สแควร์ ผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตไทยมีระดับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 (มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท) เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยทางสังคม พบว่า ประเภทบริษัท หน้าที่ความรับผิดชอบ และสถานที่ทำงานของบัณฑิตไทย มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ โดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 (มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท)

คำสำคัญ : การใช้ภาษาอังกฤษ การประกอบอาชีพ บัณฑิตไทย

Abstract

The purposes of this study were to investigate the degree of English used in the careers of Thai graduates, factors related to the use of English and tendency in the use of English by Thai graduates. The samples were 450 graduates in Bangkok. The instrument used was a questionnaire developed by the researcher which has a reliability of .80. A multi-stage random sampling method was used. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and a Chi-Square test. The results of this study indicated that the Thai graduates used English in their careers at a moderately high level with a mean of 2.81 (Likert rating scales). When taking social factors into consideration, it was found that Thai graduates working in different types of business and having different job responsibilities as well as locations indicated a different mean in the use of English at the .05 level of statistical significance. The tendency of the use of English in the careers of the graduates was at high level with a mean of 2.65 (Likert rating scale).

Keywords: Use of English, Careers, Thai Graduates

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
E-mail: yawalak.y@bu.ac.th

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบัน มุ่งเน้นการพัฒนาฐานความรู้ ควบคู่กับการใช้นวัตกรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มขีดความสามารถของการแข่งขัน ในแต่ละประเทศ ดังนั้น การจะช่วยให้ประเทศพัฒนาได้ อย่างรวดเร็วและก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแส โลกได้นั้น ทรัพยากรมนุษย์ของแต่ละประเทศจะต้องมี ความรู้ความชำนาญในสาขาอาชีพของตน มีความเข้าใจ ในหลักคิดและแง่มุมทางวัฒนธรรมของประเทศที่ตนเข้า เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีความสามารถในการใช้ภาษากลาง ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพ อย่างเชี่ยวชาญ (Pausell, 1983: 277-286) ซึ่งภาษากลาง (lingua franca) ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากและเป็นที่ นิยมใช้มากที่สุดภาษาหนึ่งก็คือ ภาษาอังกฤษ ซึ่งปัจจุบัน มีสถานะเป็น “ภาษาอังกฤษนานาชาติ” (International English) หรือ “ภาษาอังกฤษโลก” (Global or World Englishes) (Kachru, 2005, cited in Will Baker, 2012) ทั้งนี้เนื่องจากจากจำนวนประชากรโลกมากกว่า หนึ่งในสี่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับ ปฏิบัติงานได้จนถึงระดับคล่องแคล่ว และมีแนวโน้มที่จะ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ (Crystal, 2003: 6) ดังนั้น หากคนไทยต้องการติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก ก็จะต้องสามารถใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางได้ในระดับดี นั่นเอง

ยิ่งไปกว่านั้น ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศในภูมิภาค อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (Association for Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) (กรมการเจรจาการค้าระหว่าง ประเทศ, 2554) ซึ่งประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม และไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555) โดยประเทศสมาชิกทั้งหมดนี้จะใช้ “ภาษาอังกฤษ” เป็น ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน (The working

language of ASEAN shall be English) ตามบทบัญญัติ ใน “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) มาตราที่ 34 ซึ่งระบุไว้ว่าแม้สมาชิกแต่ละประเทศ จะมีภาษาประจำชาติ หรือภาษาประจำถิ่นแล้วก็ตาม แต่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษ เป็น “ภาษาที่สอง” ของประชาคมอาเซียน (กระทรวง การต่างประเทศ, 2555) ดังนั้น การเตรียมความพร้อม สำหรับการทำงานของคนไทยในประชาคมอาเซียน อันดับแรก ก็คือ การยกระดับการใช้ภาษาอังกฤษให้กับ ประชาชนชาวไทย นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา กำลังคนในระดับประเทศ พ.ศ. 2555-2559 ของ กระทรวงแรงงาน ที่ต้องการเร่งส่งเสริมทักษะทางด้าน ภาษาต่างประเทศ เช่น จีน ภาษาเพื่อนบ้าน และภาษาอังกฤษ (กระทรวงแรงงาน, 2555) ทั้งนี้เพราะความ สามารถในการใช้ภาษาอังกฤษอย่างเชี่ยวชาญ จะเป็น คุณสมบัติสำคัญอย่างมากในการประกอบอาชีพ ในอนาคตของคนไทย เพราะผู้ที่สามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในการสื่อสารได้ดีนั้นจะมีโอกาสได้รับการจ้างงานทั้งใน ประเทศไทยและในกลุ่มสมาชิกประชาคมอาเซียน รวมทั้ง ในตลาดโลก ส่วนผู้ที่ขาดทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษ ก็จะต้องตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบในการประกอบอาชีพ

จากสถานการณ์โลกดังกล่าวข้างต้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ในอนาคตอันใกล้นี้ การติดต่อสื่อสารกับประชาคมโลก หรือระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน จำเป็น ต้องใช้ภาษาอังกฤษอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงเป็น เรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนในประเทศไทย จะต้องชี้แนะให้เยาวชนและ ประชาชนชาวไทยเล็งเห็นความสำคัญของการใช้ภาษา ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น รวมทั้งจะต้องเร่งพัฒนาทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษของบุคลากรในชาติให้มีศักยภาพอยู่ใน ระดับที่สามารถติดต่อสื่อสาร เสร็จจ่าต่อรอง สร้างความ เข้าใจ ความร่วมมือและความสัมพันธ์อันดีกับประชาคม โลกและประเทศสมาชิกในประชาคมอาเซียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถแสวงหาข้อมูลต่างๆ เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ และเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ไร้พรมแดน รวมทั้งเป็นการเพิ่มโอกาสในการหางานทำ

ของประชาชนชาวไทย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าและแข่งขันได้ในระดับสากล

จากการศึกษางานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพทั้งทางซีกโลก ตะวันตกและตะวันออก พบว่า ในประเทศไทยมีงานที่นำเสนอแนวคิดที่น่าสนใจ ได้แก่ งานวิจัยของกาญจนา ปราบพาล และประกายแก้ว โอภาณท้อมตะ (2545) ที่กล่าวไว้ว่า ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษา เพราะเป็นภาษาสากลที่ประชากรมากกว่าร้อยละ 80 ใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งค้นคว้าและวิจัย ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันหรือในการประกอบอาชีพอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในกลุ่มบัณฑิตไทย จากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ของประเทศ เพื่อให้สามารถก้าวทันบัณฑิตไทยจากประเทศเพื่อนบ้านและทันกับการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก ส่วนคณะผู้วิจัยโรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ (2553) พบความสำคัญ ของวิชาภาษาอังกฤษ ดังนี้ (1) เพื่อให้มีความสามารถ ด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ตามหลักภาษาและเหมาะสมกับวัฒนธรรม (2) เพื่อพัฒนา ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็นพื้นฐาน บูรณาการกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพ นำไปใช้ในการ ประกอบวิชาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (3) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษาและนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ (4) เพื่อให้มีความสามารถในการใช้กลยุทธ์ในการเรียน การแสวงหาความรู้โดยใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ (5) เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดี ต่อภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์และคุณค่าของภาษาอังกฤษในการแสวงหาความรู้ การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ เพ็ญประภา เจริญสุข และ อนุวัต เจริญสุข (2553) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า บัณฑิตไทย ที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษดีสามารถสื่อสารได้ทั้งในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพจะสามารถ

สร้างโอกาสที่ดีให้ตนเอง เพราะจะสามารถทำงานได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนงานวิจัยอื่นๆ จะเป็นงานวิจัยที่ศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ ในบริษัทต่างๆ เช่น ฝะอบ พวงน้อย บุปผา เสโตบล นาดยา แก้วใส และวรรณ ศรีเพ็ญ (2546) พบว่า เนื้อหาสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงาน อาชีพที่มักใช้ในชีวิตการทำงานจริงนั้น ประกอบด้วย เนื้อหาพื้นฐาน 7 ประเด็นหลัก คือ (1) การแนะนำตัว และการทักทาย (2) การรับโทรศัพท์ (3) การอธิบาย ลักษณะงานหรือสินค้า (4) การรับคำสั่ง (5) การเขียน จดหมายสมัครงาน (6) การสัมภาษณ์งาน และ (7) การ นำเสนอผลงาน รวมทั้งมุ่งเน้นการใช้ภาษาให้เหมาะสม กับสถานการณ์ต่างๆ งานวิจัยของนงสมร พงษ์พานิช (2554) พบว่า ทักษะการพูดภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการ มีความสำคัญต่อการสัมภาษณ์งานเป็นลำดับแรก ลำดับต่อมา คือ มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ต่างๆ นอกจากนี้ พสุ เดชะรินทร์ (2547) ได้นำเสนอว่า บัณฑิตไทยที่พึงประสงค์ในตลาดแรงงานในอนาคต จะต้อง มีคุณลักษณะและทักษะพื้นฐานด้านต่างๆ ดังนี้ (1) ด้าน คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ บัณฑิตไทยจะต้อง สามารถใช้โปรแกรมระดับสูงในการทำงาน (2) ด้านการ บริหารจัดการ บัณฑิตไทยจะต้องสามารถทำงานร่วมกัน เป็นทีม มีวุฒิภาวะของความเป็นผู้นำและผู้บริหาร รวมทั้ง สามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ (3) ด้านการใช้ภาษาไทย บัณฑิตไทยจะต้องสามารถสื่อสารได้อย่างดี และ (4) ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ บัณฑิตไทยจะต้องสามารถ ฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี และจะต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาวต่างชาติ อีกด้วย ส่วนงานวิจัยของ Wilaiporn Kongkerd (2012) ซึ่งศึกษาทัศนคติของคนไทยต่อการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ การสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในสถานที่ทำงานในประเทศไทย พบว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษมีความพึงพอใจกับการใช้ภาษา อังกฤษของตนเฉพาะเมื่อใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็น ทางการ แต่ไม่มีความพึงพอใจเมื่อใช้ในสถานการณ์ ที่เป็นทางการหรือในสถานการณ์ที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อ

วัตถุประสงค์เฉพาะ นอกจากนี้ ยังเสนออีกว่า นอกจากความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแล้ว การจะสื่อสารข้ามวัฒนธรรมให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยอื่นๆ ด้วย เช่น ต้องมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาอังกฤษของผู้ที่มีเจ้าของภาษา (Non-native English speakers) ต้องมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนภาษาไปตามบริบทที่หลากหลาย รวมทั้งจะต้องมีความรู้ในวัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ ที่ใช้ภาษาอังกฤษทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่อเจ้าของภาษาอีกด้วย นอกจากนี้ ยังพบว่า คนไทยที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมในสถานที่ทำงานรู้สึกพึงพอใจกับระบบ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ตนได้ศึกษามา ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของตรณิ ตันติวงศ์ไชยชาญ (2537) ที่เสนอว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยทั่วไปยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพราะผู้เรียนยังไม่สามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษที่เรียนมาใช้ประโยชน์ในงานอาชีพและในการศึกษาให้ได้เท่าที่ควร สำหรับงานวิจัยที่เก็บข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษของบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ โดยตรง ได้แก่ งานวิจัยของ มาลินี จันทวิมล อ้อยทิพย์ กรมกุล และกิงกมน หวีชาติวิทยากุล (2549) ซึ่งสำรวจความต้องการและเจตคติของบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ ต่อการใช้ภาษาอังกฤษในงานอาชีพและในชีวิตประจำวัน พบว่า กลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพแพทย์ วิศวกร อาจารย์ พนักงานธนาคาร และพนักงานโรงแรมมีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพโดยเฉลี่ยเหมือนกัน โดยมีความต้องการใช้ทักษะการอ่านมากที่สุด และทักษะที่มีความต้องการใช้น้อยที่สุด คือ ทักษะการพูด ส่วนกิจกรรมที่มีความต้องการใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวันของทักษะการอ่าน คือ การอ่านข่าว ส่วนกิจกรรมที่มีความต้องการใช้มากที่สุดในงานอาชีพของทักษะการอ่าน คือ การอ่านตำราเกี่ยวกับสาขาอาชีพ สำหรับกิจกรรมที่มีความต้องการใช้มากที่สุดในชีวิตประจำวันของทักษะการฟัง คือ การฟังภาพยนตร์ และกิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุดในงานอาชีพของทักษะการฟัง คือ

การฟังการสนทนา และยังพบอีกว่ากลุ่มบุคคลในสาขาอาชีพดังกล่าวข้างต้นมีเจตคติเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันและในงานอาชีพอยู่ในระดับดี ส่วนนภาเพ็ญ สุดใจ (2536) ได้ศึกษาถึงความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของสถานประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 7 พบว่า (1) ระดับการใช้ภาษาอังกฤษที่สถานประกอบการธุรกิจต้องการมากที่สุด คือ ทักษะการพูด ส่วนระดับความสามารถที่พนักงานซึ่งจบ ปวช. เป็นวุฒิสุดท้ายมีมากที่สุดคือ ทักษะการพูด (2) ระดับความสามารถที่นักเรียนต้องการมากที่สุด คือ ทักษะการแปล ส่วนระดับความสามารถที่วิทยาลัยจัดสอนให้มากที่สุด (ตามความคิดเห็นของนักเรียน) คือ ทักษะการเขียน (3) ระดับความสามารถที่นักเรียนมีความสามารถมากที่สุด คือ ทักษะการพูด ส่วนระดับความสามารถที่ครูจัดสอนให้มากที่สุด (ตามความคิดเห็นของครู) คือ ทักษะการอ่าน นอกจากนี้ คณะกรรมการวิชาชีพบัญชีด้านบัญชีบริหาร (2556) ยังได้เสนอว่า สิ่งที่สำคัญอย่างมากในการทำงานหรือการติดต่อธุรกิจในประเทศของนักบัญชีไทย นอกจากทักษะในการคิดวิเคราะห์ความเข้าใจในเศรษฐกิจมหภาคและธุรกิจที่ดำเนินกิจการรู้ข้ามศาสตร์ เช่น การเงินการลงทุน การบริหารจัดการ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์แล้ว นักบัญชีไทยจะต้องมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ อันจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับนักบัญชีไทยให้ทัดเทียมกับนักบัญชีชาติตะวันตกและเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานอาเซียน

การศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ พบว่ามีการศึกษาการใช้ภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ ได้แก่ งานวิจัยของ Hiu-Uen, Ruth, Hui-Lung และ Floyd (1999) พบว่า ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการเรียนในปัจจุบันและต่อการทำงานในอนาคต รวมทั้งพบว่า นักศึกษาต้องการเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 และต้องการพัฒนาทักษะการฟังมากที่สุด งานวิจัยของหน่วยบริการด้านงานอาชีพและการเพิ่ม

ศักยภาพในตัวลูกจ้าง มหาวิทยาลัยเคนท์ (Careers and Employability Service, University of Kent) (2012) พบว่า ร้อยละ 40 ของตำแหน่งงานว่างที่มีการโฆษณารับสมัครบัณฑิตระดับปริญญาตรี จะไม่ระบุสาขาวิชา (Degree Subject) และยังพบอีกว่าบัณฑิตสาขาวิชาภาษาอังกฤษสามารถทำงานในอาชีพที่หลากหลาย ทั้งนี้ เพราะบัณฑิตเหล่านี้มีทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลายอาชีพและเป็นทักษะที่นายจ้างต้องการอีกด้วย นั่นคือ (1) การแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล (2) การสรุปประเด็นได้สั้นกระชับ (3) การพูดและเขียนที่ชัดเจน (4) การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่างๆ และ (5) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่วนงานของ Michael Bérubé (cited in Annette Kolodny, 1999) เสนอว่า การแก้ไขภาวะวิกฤตเรื่องงาน จะต้องคำนึงถึงสิ่งตอบแทนสำหรับการเกษียณอายุก่อนกำหนด การลดจำนวนการรับสมัครนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย และการจัดทำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาใหม่ รวมทั้งการเพิ่มวิชาที่เกี่ยวกับการศึกษาทางวัฒนธรรมในหลักสูตรภาควิชาภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ จากการศึกษาของ Walter McManus, William Gould, และ Finis Welch (1983) พบว่า การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ลูกจ้างชาวละตินอเมริกันในตลาดแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าลูกจ้างเชื้อชาติอื่นๆ ส่วนสาเหตุรองลงมา คือ เชื้อชาติ ประเทศที่เกิด และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีงานของ Singer (1975: 36-48) ที่กล่าวไว้ว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะของแต่ละบุคคลมี 3 ประการ คือ (1) สถานการณ์ (2) การเรียนและกระบวนการเรียนรู้ทักษะ และ (3) ตัวผู้เรียน ซึ่งแต่ละบุคคลมีปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ทักษะแตกต่างกัน คือ เพศ อายุ บุคลิกภาพ เชื้อชาติ เจตคติ ประสบการณ์ รูปร่าง/สัดส่วนของร่างกาย วัฒนธรรมกลุ่ม/เพื่อน ความกลัว การรับรู้ ความไวในการรู้สึก และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อ

จากการศึกษาเรื่องการใช้อังกฤษในการประกอบอาชีพ พบว่า งานวิจัยส่วนมากจะศึกษาถึงกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพแล้ว แต่การศึกษาวิจัยถึงกลุ่มบุคคลในระดับกลุ่มเยาวชนและกลุ่มนักเรียนนักศึกษา ยังมีจำนวนน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าบัณฑิตไทย ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มแรงงานสำคัญของประเทศไทยมีการใช้อังกฤษในการประกอบอาชีพได้มากน้อยเพียงใด และมีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการใช้อังกฤษในการประกอบอาชีพ รวมทั้งศึกษาถึงแนวโน้มการใช้อังกฤษของบัณฑิตไทยในการประกอบอาชีพว่าเป็นเช่นใด เพื่อนำผลจากการศึกษาวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยให้มีรูปแบบที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้อังกฤษในสังคมพหุวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยพัฒนาศักยภาพของประชาชนชาวไทยในการเป็นพลเมืองอาเซียน รวมทั้งเตรียมความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรบุคคลของประเทศไทยในด้านการใช้อังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถตอบสนองตลาดแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี 2558 จะเป็นการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ด้านการค้าขายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงาน รวมทั้งความร่วมมือต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน (อิศรัตน์ โชคสุชาติ, 2555: 26) และสามารถแข่งขันกับนานาชาติที่คาดว่าจะเข้ามาทำงานในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจะทำให้การประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยเป็นไปอย่างมีอาชีพ อันจะนำไปสู่การขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย

2. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย
3. ศึกษาแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษาเฉพาะบัณฑิตไทยที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและโท ทั้งจากภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับการใช้ภาษาอังกฤษ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร คือ บัณฑิตไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากรายงานสถิติการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในปีการศึกษา 2553 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,469,617 คน (กลุ่มสถิติและวิเคราะห์สภาวะการศึกษาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตาราง Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ 450 ตัวอย่าง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ 2555 ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายกับการสุ่มตามคุณลักษณะของสถาบันระดับอุดมศึกษาจากภาครัฐและเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและปัจจัยทางสังคม โดยให้ผู้ตอบเลือกคำตอบจากตัวเลือกที่จัดเตรียมไว้ให้ และส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย

โดยให้ผู้ตอบประเมินข้อความแต่ละข้อตามวิธีการวัดเจตคติของลิเคิร์ท (Likert scale) ซึ่งมีตัวเลือกตอบ 5 ระดับ คือ “มากที่สุด” “มาก” “น้อย” “น้อยที่สุด” และ “ไม่ได้ใช้” ซึ่งค่าคะแนนในแต่ละระดับได้นำมาแบ่งเกณฑ์การแปลผลตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้ คือ 0 เท่ากับ ไม่ได้ใช้ 1 เท่ากับ น้อยที่สุด 2 เท่ากับ น้อย 3 เท่ากับ มาก และ 4 เท่ากับ มากที่สุด การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการนำเครื่องมือไปทดลองเก็บข้อมูลจากบัณฑิตไทยจำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าความเชื่อมั่นตามเกณฑ์ ทำให้แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .80 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Nunnally, 1978 cited in Bawa and Jantan, 2005) พร้อมทั้งปรับปรุงภาษาและข้อคำถามให้มีความชัดเจนและตรงประเด็นที่ศึกษามากยิ่งขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาในการแจกแจงและบรรยายข้อมูล คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติไค-สแควร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลปัจจัยประชากร

ผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 450 คน เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.0 และเพศชายร้อยละ 40.0 อยู่ในช่วงอายุ 20-25 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.2 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.8

2. ข้อมูลปัจจัยทางสังคม

จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 450 คน พบว่า ประเภทบริษัทที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากประกอบอาชีพอยู่ คือ บริษัทของไทย คิดเป็นร้อยละ 45.3 ประกอบอาชีพในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) คิดเป็นร้อยละ 9.8 ประกอบอาชีพ

ในบริษัทข้ามชาติอาเซียน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ประกอบอาชีพในบริษัทข้ามชาติยุโรป/อเมริกา คิดเป็นร้อยละ 7.1 ประกอบอาชีพในบริษัทนำเข้า-ส่งออก คิดเป็นร้อยละ 6.9 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 24.4 สำหรับหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งแบ่งตามลักษณะการบริหารงานทั่วไปนั้น ในฝ่ายผลิต คิดเป็นร้อยละ 10.9 ฝ่ายสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 17.6 ฝ่ายวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 4.4 ฝ่ายจัดฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 1.1 ฝ่ายบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 12.4 ฝ่ายต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 8.4 ฝ่ายต้อนรับ คิดเป็นร้อยละ 12.7 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 32.4 สำหรับปัจจัยเรื่องตำแหน่งงานระดับหัวหน้าหน่วยงานระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 4.7 หัวหน้าหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 6.9 พนักงาน คิดเป็นร้อยละ 72.4 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 16.0 สำหรับสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 72.4 อยู่ในเขตปริมณฑลและในต่างจังหวัด คิดเป็นร้อยละที่เท่ากัน คือ 13.1 และอยู่ในต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 1.3

3. ระดับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา คือ ระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 27.33 ระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 19.56 ระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4 และระดับไม่ได้ใช้ คิดเป็นร้อยละ 2.44 โดยมีค่าเฉลี่ยการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพเท่ากับ 2.81 ซึ่งอยู่ในระดับมาก (มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ท) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ระดับการใช้ภาษา			
อังกฤษในการประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
มากที่สุด	88	19.56	
มาก	210	46.67	
น้อย	123	27.33	
น้อยที่สุด	18	4.00	
ไม่ได้ใช้	11	2.44	
			2.81
รวม	450	100	ระดับมาก

หมายเหตุ ค่าคะแนน 0 เท่ากับ ไม่ได้ใช้ 1 เท่ากับ น้อยที่สุด 2 เท่ากับ น้อย 3 เท่ากับ มาก และ 4 เท่ากับ มากที่สุด

4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย พบว่า ปัจจัยประชากรด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย ในขณะที่ปัจจัยทางสังคม ด้านประเภทบริษัท หน้าที่ความรับผิดชอบ และสถานที่ทำงาน มีความสัมพันธ์กับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยที่ระดับนัยสำคัญ .05 และมีค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 3 กับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยเท่ากับ .277, .368 และ .218 ตามลำดับ แสดงว่า บัณฑิตไทยที่ทำงานกับบริษัทของไทย โดยมีหน้าที่รับผิดชอบในฝ่ายสื่อสาร และมีสถานที่ทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครจะมีการใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าบัณฑิตไทยที่ทำงานในวิสาหกิจ

ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) บริษัทข้ามชาติอาเซียน บริษัทข้ามชาติยุโรป/อเมริกา บริษัทนำเข้า-ส่งออก หรือบริษัทอื่นๆ รวมทั้งบัณฑิตไทยที่มีหน้าที่รับผิดชอบในฝ่ายผลิตและฝ่ายบุคลากรก็มีการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับมาก ส่วนบัณฑิตไทยที่มีสถานที่ทำงานในเขตปริมณฑลและในต่างจังหวัดส่วนใหญ่มีการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับน้อย ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยที่ศึกษา	Chi-square test	df	Sig	Phi
<i>ปัจจัยทางสังคม</i>				
ประเภทบริษัท	34.569	20	.023*	.277
หน้าที่ความรับผิดชอบ	60.827	28	.000*	.368
สถานที่ทำงาน	21.391	12	.045*	.218

* ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (n = 450)

5. แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย พบว่า การใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 74.44 มีแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพเท่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 16.22 และมีแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพน้อยลง คิดเป็นร้อยละ 9.33 โดยมีค่าเฉลี่ยแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยในอนาคต $\bar{x} = 2.65$ อยู่ในระดับมากขึ้น ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยแนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย
มากขึ้น	335	74.44	
น้อยลง	42	9.33	
เท่าเดิม	73	16.22	
			2.65
รวม	450	100	ระดับมากขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1 พบว่า ระดับการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 2.81 คิดเป็นร้อยละ 46.67 แสดงว่า บัณฑิตไทยในปัจจุบันมีการประกอบอาชีพที่ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในการสื่อสาร และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ซึ่งสอดคล้องกับที่กาญจนา ปราบพาล และประกายแก้ว โอบานนท์อมตะ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เพื่อการประกอบอาชีพและการศึกษา เพราะเป็นภาษาสากลที่ประชากรมากกว่าร้อยละ 80 ใช้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งค้นคว้าและวิจัย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า หากบัณฑิตไทยต้องการเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ในตลาดแรงงานในอนาคต คุณลักษณะและทักษะพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งที่จำเป็นต้องมี ก็คือ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพ็ญประภา เจริญสุข และอนุวัต เจริญสุข (2553) ที่เสนอไว้ว่า บัณฑิตไทยที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษดีสามารถใช้สื่อสารได้ทั้งในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพจะสามารถสร้างโอกาสที่ดีให้ตนเอง เพราะจะสามารถ

ทำงานได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนบัณฑิตไทยที่ขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพก็อาจได้รับค่าตอบแทนจากการจ้างงานต่ำกว่าชนชาติอื่นๆ ดังที่ Walter McManus, William Gould และ Finis Welch (1983) พบว่า การขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ลูกจ้างชาวละตินอเมริกันในตลาดแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกาได้รับค่าจ้างแรงงานต่ำกว่าลูกจ้างเชื้อชาติอื่นๆ นอกจากนี้ บัณฑิตไทยที่ขาดทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพอาจต้องเผชิญกับปัญหาการว่างงานหรือการได้รับการจ้างงานน้อยลง เนื่องจากประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษได้ดีในกลุ่มสมาชิกประชาคมอาเซียนจะเข้ามาแข่งขันการประกอบอาชีพโดยใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรเตรียมความพร้อมต่อประเด็นดังกล่าวนี้ ซึ่ง Michael Bérubé (cited in Annette Kolodny: 1999) ได้เสนอกลวิธีในการแก้ไขภาวะวิกฤตเรื่องงานของบัณฑิตไว้ 3 ประการ ดังนี้ (1) จัดทำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาใหม่ (2) ลดจำนวนการรับนักศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย และ (3) มีสิ่งตอบแทนสำหรับการเกษียณก่อนกำหนด ดังนั้น หากประเทศไทยต้องการจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในอีก 3 ปีข้างหน้า การเตรียมบัณฑิตไทยจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ของประเทศให้มีความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาและเพื่อการประกอบอาชีพ จึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศักยภาพของประเทศไทย

ส่วนผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 2 พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทยมี 3 ปัจจัย คือ (1) ประเภทบริษัท (2) หน้าที่ความรับผิดชอบ และ (3) สถานที่ทำงาน โดยมีค่าความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ซึ่งข้อค้นพบนี้จะอภิปรายแยกตามรายปัจจัย ดังนี้ ปัจจัยประการที่ 1 ประเภทบริษัท บัณฑิตไทยที่นำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพมากที่สุด

คือ บัณฑิตไทยที่ทำงานในบริษัทของไทย รองลงมาคือ บริษัทข้ามชาติอาเซียน ส่วนบัณฑิตไทยที่ทำงานในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) บริษัทข้ามชาติยุโรป/อเมริกา และบริษัทนำเข้า-ส่งออกนั้น มีการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพอยู่ในระดับน้อย สาเหตุอาจเป็นเพราะบริษัทดังกล่าวมีเป้าหมายทางการตลาดเป็นลูกค้าชาวไทย ดังนั้นนโยบายของบริษัทจึงมุ่งเน้นให้พนักงานติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ พนักงานจึงไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการปฏิบัติงาน ปัจจัยประการที่ 2 หน้าที่ความรับผิดชอบ บัณฑิตไทยที่นำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพมากที่สุด คือ บัณฑิตไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายสื่อสาร รองลงมา คือ ฝ่ายบุคลากร ฝ่ายวิชาการ และฝ่ายต้อนรับตามลำดับ สภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้ย่อมเอื้อให้เกิดการใช้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีทางจิตวิทยาที่กล่าวไว้ว่า หากอยู่ในสภาวะแวดล้อมใดเป็นประจำและได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จะทำให้บุคคลนั้นเกิดพฤติกรรมซึมซับจนทำให้ทำได้และเกิดเป็นความเคยชิน (กิ่งแก้วทรัพย์พระวงศ์, 2553: 140) ส่วนบัณฑิตไทยที่ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายวิชาการ ฝ่ายต่างประเทศ และฝ่ายจัดฝึกอบรม มีค่าเฉลี่ยของการนำความรู้ไปใช้น้อยกว่าฝ่ายสื่อสาร สาเหตุอาจเป็นเพราะเนื้อหาสำคัญในหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสถาบันการศึกษาที่บัณฑิตไทยสำเร็จการศึกษามา เป็นเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานทั่วไป มิใช่เนื้อหาที่กำหนดเฉพาะเจาะจงเพื่อใช้สื่อสารในการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับดารณี ดันติวงศ์ไชยชาญ (2537) ที่เสนอไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยทั่วไปยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพราะผู้เรียนยังไม่สามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษที่เรียนมาใช้ประโยชน์ในการศึกษาและงานอาชีพได้เท่าที่ควร ซึ่งผะอบ พวงน้อย บุปผา เสโตบล นาทยา แก้วใส และวรรณ ศรีเพ็ญ (2546) ได้เสนอว่า เนื้อหาสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพที่ใช้ในชีวิตการทำงานจริง

จะประกอบด้วยเนื้อหาพื้นฐาน 7 ประเด็นหลัก คือ (1) การแนะนำตัวและการทักทาย (2) การรับโทรศัพท์ (3) การอธิบายลักษณะงานหรือสินค้า (4) การรับคำสั่ง (5) การเขียนจดหมายสมัครงาน (6) การสัมภาษณ์งาน และ (7) การนำเสนอผลงาน รวมทั้งมุ่งเน้นการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ด้วย ส่วนบัณฑิตไทยที่ทำงานอยู่ในฝ่ายผลิตและฝ่ายบุคลากร ก็ได้นำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพในระดับมากด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า การที่บัณฑิตไทยจากหลากหลายสาขาวิชาต้องนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพสะท้อนให้เห็นว่า ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษนอกจากจะนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพแล้ว ยังจะเป็นพื้นฐานบูรณาการกับการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตอีกด้วย (คณะผู้วิจัยโรงเรียนโปลีเทคนิคลานนา เชียงใหม่, 2553) ซึ่งสอดคล้องกับ Crystal (2003: 6) ที่กล่าวไว้ว่า ประชากรโลกที่มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับปฏิบัติงานมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิชาชีพบัณฑิตานับัญชีบริหาร (2556) ที่ได้กล่าวไว้ว่า หากนักบัญชีไทยมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ก็จะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับนักบัญชีไทยให้ทัดเทียมกับนักบัญชีชาติตะวันตกและเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานอาเซียน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ปัจจัยประชากรด้านเพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษาของบัณฑิตไทยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งอธิบายได้ว่า เพศ ช่วงอายุ และระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีความใกล้เคียงกันมาก จึงอาจมีไข้วตัวแปรสำคัญที่ทำให้ค่าเฉลี่ยของการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันได้ และปัจจัยประการที่ 3 สถานที่ทำงานพบว่า บัณฑิตไทยส่วนใหญ่ที่นำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพจะทำงานอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางความเจริญด้านต่างๆ เช่น การศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ และธุรกิจการค้าทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ให้ความเห็นว่าผู้ที่อยู่ในแวดวงธุรกิจนานาชาตินอกจากจะต้องมีความรู้

ความชำนาญในสาขาอาชีพของตนแล้ว ยังต้องมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษากลางเพื่อการเจรจาโต้ตอบตลอดจนเข้าใจถึงหลักความคิด และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแง่มุมทางด้านวัฒนธรรมด้วย (Pausell, 1983) ซึ่งสอดคล้องกับพลู เดชะรินทร์ (2547) ที่เสนอว่า การใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทยนั้น มิใช่มีเพียงความสามารถในการพูด อ่าน และเขียนเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี แต่บัณฑิตไทยจะต้องมีความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาวต่างชาติด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ Kongkerd (2012) ที่เสนอไว้ว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้น ควรจะต้องสอนความรู้เรื่องวัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ ทั้งที่เป็นเจ้าของภาษาและไม่ใช่เจ้าของภาษา เพื่อที่จะใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารหรือเพื่อการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนบัณฑิตไทยที่นำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพในระดับน้อยถึงน้อยที่สุด คือ บัณฑิตไทยที่ทำงานอยู่ในเขตปริมณฑลและในต่างจังหวัด ซึ่งภาครัฐควรเร่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรภายในประเทศกลุ่มดังกล่าวนี้ ซึ่ง Singer (1975: 36-48) ได้เสนอองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะของแต่ละบุคคล ไว้ 3 ประการ คือ ตัวผู้เรียน สถานการณ์ และการเรียนและกระบวนการเรียนรู้ทักษะ

สำหรับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 พบว่า แนวโน้มการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย มีแนวโน้มอยู่ในระดับมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขยายตัวของธุรกิจการค้าการลงทุนของชาวต่างชาติในประเทศไทย ทำให้บัณฑิตไทยที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่างๆ ต้องนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการสื่อสารและติดต่อธุรกิจการค้าเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การเตรียมบัณฑิตไทยจากสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ให้มีความพร้อมในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการศึกษาและเพื่อการประกอบอาชีพนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมไทยหากต้องการให้บัณฑิตไทยเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อ

การก้าวเข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยจะเป็นหนึ่งใน 10 ประเทศ ในภูมิภาคอาเซียนที่จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community: AC) หรือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association for Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2554) เพราะตามบทบัญญัติใน “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) โดยเฉพาะมาตราที่ 34 ที่ระบุให้ใช้ “ภาษาอังกฤษ” เป็นภาษาในการทำงานของอาเซียน ซึ่งถึงแม้ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนแต่ละประเทศจะมีภาษาประจำชาติหรือภาษาประจำถิ่นรวมทั้งมีวัฒนธรรมเป็นของตนเองก็ตาม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาอังกฤษจะกลายเป็น “ภาษากลาง” (lingua franca) หรือเป็น “ภาษาอังกฤษโลก” (Global or World Englishes) หรือเป็น “ภาษาอังกฤษนานาชาติ” (International English) (Kachru, 2005, cited in Will Baker, 2012) ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเคลื่อนย้ายแรงงานไปประกอบอาชีพในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ซึ่งในประเด็นนี้รัฐบาลไทยและองค์กรต่างๆ ควรณรงค์และวางแผนเพิ่มศักยภาพการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมให้ชัดเจนและจริงจังมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ พบว่า หลักสูตรการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับบัณฑิตไทย ควรจะเพิ่มจำนวนรายวิชาภาษาอังกฤษที่พร้อมใช้ในการประกอบอาชีพได้จริงให้มากขึ้น โดยพัฒนาควบคู่กับการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกไปทำงานในต่างประเทศ นอกจากนี้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจประเภทต่างๆ ต้องมุ่งเน้นการฝึกอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการประกอบอาชีพแบบเร่งด่วน พร้อมสร้างเครือข่ายการพัฒนากำลังแรงงานกับภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะกับ

สถานประกอบการ เพื่อเปิดโอกาสให้บัณฑิตไทยได้ใช้ภาษาอังกฤษในการฝึกปฏิบัติงานในสถานที่จริง และควรสร้างแรงจูงใจและปลูกฝังค่านิยมให้บัณฑิตไทยทุกสาขาวิชาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพและการพัฒนาศักยภาพในการใช้ภาษาอังกฤษของตนอย่างยั่งยืน โดยยังคงความภาคภูมิใจในภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย

สำหรับการศึกษาในครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษผ่านช่องทางการสื่อสารประเภทต่างๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือ นิตยสาร สื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ต่างๆ เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพของบัณฑิตไทย และควรศึกษาเพิ่มเติมในทักษะทั้ง 4 ด้านของการใช้ภาษาอังกฤษของแต่ละวิชาชีพ อันจะทำให้บัณฑิตไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน เช่น ด้านการท่องเที่ยว ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการให้บริการสุขภาพ ด้านผลิตภัณฑ์อาหาร ยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ และด้านโลจิสติกส์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเคลื่อนย้ายการทำงานข้ามประเทศ รวมทั้งควรศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยเชิงสาเหตุและอุปสรรคต่างๆ ที่ทำให้บัณฑิตไทยประยุกต์ใช้ภาษาอังกฤษไม่ถูกต้องทั้งในเชิงลึกและกว้างขวางต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์พารมหาสินไพศาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมยศ วัฒนาภมลชัย Mr. Philip Mathias และอาจารย์แสงเดือนรติธร ที่กรุณาเป็นผู้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ขอขอบคุณนักศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ตลอดจนขอขอบคุณบัณฑิตไทยที่ตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกคน

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2555). *ความเป็นมาของอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2555, จาก <http://www.thailandaec.com>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2555). *กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้*. สืบค้นเมื่อ 18 สิงหาคม 2555, จาก http://aseansummit.mfa.go.th/15/thai/PDF/ASEAN_Charter_TH+EN.pdf.
- กระทรวงพาณิชย์. กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2552). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. นนทบุรี: กระทรวงพาณิชย์.
- กระทรวงแรงงาน. (2555). *แผนพัฒนากำลังคนในระดับประเทศ พ.ศ. 2555-2559*. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2555, จาก <http://www.siamintelligence.com/human-resource-development-plan-for-asean-community-2015>
- กลุ่มสถิติและวิเคราะห์สภาวะการศึกษาไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *จำนวนนักศึกษาระดับอุดมศึกษาปี 2553*. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2555, จาก <http://witayakornclub.wordpress.com>
- กาญจนา ปราบพล และประกายแก้ว โอภาณนท้อมตะ. (2545). *การสำรวจความสามารถการใช้ภาษาอังกฤษของบัณฑิตไทย*. สืบค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2555, จาก http://pioneer.chula.ac.th/~pkanchan/doc/CU_TEP2002.DOC
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2553). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- คณะกรรมการวิชาชีพด้านบัญชีบริหาร. (2556). *AEC กับ นักบัญชี: พม่า...โอกาสทองในการทำงาน*. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2556, จาก http://www.fap.or.th/images/intro_page_1362125498/FAP%20News%20No_4.pdf
- ดารณี ดันติวงศ์ไชยชาญ. (2537). *การนำเสนอโครงการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่ออาชีพสำหรับครูภาษาอังกฤษในวิทยาลัยนาฏศิลป์ สังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร*. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2555, จาก <http://www.thaiedresearch.org/thaied>
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. (2555). *ศักยภาพของประเทศสมาชิกอาเซียนกับการปรับตัวของผู้ประกอบการไทย*. *วารสารนักบริหาร*, 32(3), 26.
- นงสมร พงษ์พานิช. (2554). *การศึกษาปัญหาของการพูดภาษาอังกฤษในการสื่อสารด้วยวาจาของนิสิตคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา ตุลาคม 2550 ถึง กันยายน 2551*. *วารสารมนุษยศาสตร์*, 18(1), 88.
- นภาพิณ สุตใจ. (2536). *การศึกษาความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษของสถานประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวและของนักเรียนชั้นปีที่ 3 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาพาณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 7*. สืบค้นเมื่อ 27 เมษายน 2555, จาก <http://www.thaiedresearch.org/thaied>
- ผะอบ พวงน้อย, บุปผา เสโตบล, นาดยา แก้วใส และวรรณ ศรีเพ็ญ. (2546). *ยุทธวิธีการเรียนการสอน: การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษเทคนิคเพื่อการสื่อสารในงานอาชีพ: การประยุกต์ทฤษฎีที่ลงตัว*. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 15(45), 44-57.
- พสุ เดชะรินทร์. (2547). *บัณฑิตไทยที่พึงประสงค์*. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2556, จาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/2004q2/article2004june01p3.htm>

- เพ็ญประภา เจริญสุข และอนันต์ เจริญสุข. (2553). *ภาษาอังกฤษกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015*. สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2556, จาก http://www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/oct_dec_11/pdf/aw07.pdf
- มาลินี จันทวิมล, อ้อยทิพย์ กรมกุล และกิงกมน ทวีชาติวิทยากุล. (2549). *การสำรวจความต้องการและเจตคติของบุคคลในสาขาอาชีพต่างๆ เกี่ยวกับความสำคัญของภาษาอังกฤษในงานอาชีพและชีวิตประจำวัน*. สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2555, จาก <http://en.scientificcommons.org/48543031>
- โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่. (2553). *รายงานการวิจัยความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โรงเรียนโปลิเทคนิคลานนา เชียงใหม่ ปีการศึกษา 2552*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2555, จาก <http://eng.lannapoly.ac.th/?name=knowledge&file=readknowledge&id=8>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2555). *ASEAN Insight: ทักษะภาษาอังกฤษกับอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2555, จาก <http://prp.trf.or.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *ASEAN*. สืบค้นเมื่อ 22 เมษายน 2555, จาก <http://www.nfe.go.th>
- Bawa, M.A. & Jantan, M. (2005). Human resource practices as determinants of employee turnover: An empirical investigation. *Asian Academy of Management Journal*, 10(2), 69-80.
- Careers and Employability Service, University of Kent. (2012). *What can I do with a degree in English?*. Retrieved June 6, 2012, from <http://www.kent.ac.uk/careers/english.htm>
- Hui-Uen, Chia, Ruth, Johnson, Hui-Lung, Chia & Floyd, Olive. (1999). *English for College Students in Taiwan: a Study of Perceptions of English Needs in a Medical Context*. Retrieved September 17, 2013, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0889490697000525>
- Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kolodny, Annette. (1999). The Employment of English: Theory, jobs, and the future of literary studies. *American Literature*, 71(3), 606-607.
- Kongkerd, Wilaiorn. (2012). *An investigation of Thai people's attitudes towards the use of English for intercultural communication in the workplace in Thailand*. Doctoral Dissertation. University of Southampton, U.K.
- McManus, Walter, Gould, William, & Welch, Finis. (1983). *Earnings of Hispanic men: The Role of English Language Proficiency*. Retrieved September 15, 2013, from <http://www.jstor.org/discover/10.2307/2534901?uid=2&uid=4&sid=21102652421287>
- Pausell, P.R. (1983). The importance and implement of a business foreign language oversea internship program. *Foreign Language Annals*, 16, 277-286.
- Singer, N.R. (1975). *Learning and human performance*. NY: Macmillan.
- Stockwell, P. (2002). *Sociolinguistics: A resource book for students*. London: Routledge.
- Will, Baker. (May 2012). *English as a Lingua Franca in Thailand: Characteristics and Implications*. *Englisih in Practice*, 1.

Asst.Prof. Yaowalak Yim-on received her Master of Arts in Linguistics from Mahidol University and Bachelor of Arts in Linguistics from Thammasat University. Her main interests include sociolinguistics, English pronunciation and English for careers. At present she is a full time lecturer in the School of Humanities and Tourism Management at Bangkok University.